

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 410**647 Sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanununun 19 uncu Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkraları ile Türk Ceza Kanununun 304 üncü Maddesinin III üncü Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/744)**

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md.

18/101-1972/01644

28.2.1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 26.2.1986 tarihinde kararlaştırılan «647 Sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 19 uncu Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkraları ile Türk Ceza Kanununun 304 üncü Maddesinin (III) üncü Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GEREKÇE

Cezaların infazındaki gaye ile işlenen suçlara müeyyide öngören hükümlerin getiriliş amacı birbirinden farklıdır. Bir suça ceza öngörülürken, bir daha o suçun işlenmesinin ve kamu düzeninin bozulmasının önlenmesi düşünülür. Diğer bir ifadeyle caydırıcı olması ön plandadır. Hükmedilmiş bir hürriyeti bağlayıcı cezanın infazında güdülen gaye ise, hem o cezanın yerine getirilmesini sağlamak hem de bu infazın hükümlü yönünden eğitici ve ıslah edici nitelik taşımalarını temin etmektir.

Bütün çağdaş infaz sistemlerinde hükümlünün ıslahı önde gelen hedeftir.

Diğer taraftan, yine çağdaş Ceza Hukuku sistemlerinde hürriyeti bağlayıcı cezalarda genellikle hafifletme görülmekte ve pek fazla önemi olmayan suçların cezaları para cezasına veya hürriyeti bağlayıcı ceza yerine ikame edilecek tedbirlere doğru kaymaktadır.

Asıl önemli olan, suç işleyen bir kimsenin bu davranışının vahametini idrak etmesi ve bir daha suç işlemekten kaçınması gerektiği inancına varmasıdır. Bu ise, infaz safhasında uygulanacak ıslah çalışmalarıyla gerçekleşir. İşte, ıslahın bu derece önemli sonuçları görüldüğü içindir ki, ceza infaz kurumlarında kaldığı süre içinde ıslah olduğu anlaşılan bir kimsenin bu safhadan sonra artık cezaevinde tutulmasında kamu yararı bulunmadığı görüşü ağırlık kazanmaktadır.

Nitekim, doktrinde de, cezaevinde uzun süre kalacağını bilen bir kimsenin, «uzun süre kalacağıma göre ıslâh olsam ne olur, olmasam ne olur» şeklindeki düşünceden kurtarılmasının icap ettiği, infazdan bir sonuç alınabilmesi yani, ıslâhın gerçekleştirilebilmesi için hükümlüde bir ümidin bulunmasının gerektiği ve bu nedenle de, infazın iyi hallilik şartıyla, kısa tutulması önerilmektedir.

Tasarıda bu düşüncelerden hareket edilerek, halen şartla salıverilme için ceza infaz kurumunda geçirilmesi gereken 2/3'lük hükümlülük süresi 1/2 olarak, firar edenlerle ve ayaklanma suçundan mahkûm olanlarla ilgili 4/5'lik süre 3/4 olarak değiştirilmektedir. Bu arada, müebbet ağır hapis cezaları için normal halde infazı gereken 24 yıllık süre 20 yıla, firar eden ve cezaevi idaresine karşı ayaklanma suçundan mahkûm olanlarla ilgili 30 yıllık süre 26 yıla indirilmektedir.

Diğer taraftan, Türkiye Büyük Millet Meclisince haklarındaki ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilmiş olanların infaz edilecek cezalarına açıklık getirilmekte ve doğrudan hükmedilen müebbet ağır haptisten farklı olduğunu belirtmek suretiyle, şartla salıverilmeden yararlanabilmeleri için 30 yıl süre ile ceza infaz kurumunda kalmaları şart kılınmaktadır. Bu gibiler firar veya firara teşebbüs ettikleri veya cezaevi idaresine karşı ayaklanma suçundan mahkûm oldukları takdirde, ceza infaz kurumlarında 36 yıl kalacaklardır.

Yapılan bu değişikliğin yanı sıra, getirilen geçici bir madde ile de, iyi halli hükümlü niteliğini kazanmamış ve birden ziyade davranışları sebebiyle şartla salıverilme hakkını devamlı olarak kaybetmiş olanlara, ıslâhın gayesi göz önünde tutularak yeni bir imkân tanınmakta ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki süreler için bu menfi durumlarının nazara alınmayacağı ifade edilmektedir.

Bilindiği üzere, şartla salıverilmeden faydalanabilmek için, 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında ifade edildiği gibi infaz tüzüğüne göre iyi halli hükümlü olmak şarttır.

İnfaz tüzüğü'nün 179 uncu maddesine göre, kınama dışında kalan disiplin cezaları hükümlü hakkında iyi hal kararı verilmesine engel teşkil etmektedir. Tüzüğü'nün 157 nci maddesinde de disiplin cezalarının kınama, ziyaretçi kabulünden mahrumiyet, mektup yazmak ve almaktan mahrumiyet, hücre hapsi ve katıksız hapis olduğu ifade edilmiştir. Bu disiplin cezalarından ziyaretçi kabulünden mahrumiyet ile mektup yazmak ve almaktan mahrumiyet cezaları 6 ay içinde, hücre hapsi ve katıksız hapis ise 1 yıl içinde, başka disiplin cezası almamış olmak şartıyla kaldırılır.

İşte, kınama hariç bu disiplin cezaları kaldırılmadıkça hükümlü, iyi halli olma vasfını kazanamaz ve dolayısıyla da şartla salıverilmeden yararlanamaz.

Bunlardan ayrı olarak, 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesine 17.3.1982 tarih ve 2638 sayılı Kanunla eklenen son fıkra uyarınca, tutuklu veya hükümlü iken iki defa firar veya firara teşebbüs etmiş veya Türk Ceza Kanununun 304 üncü maddesine göre iki defa cezaevi idaresine karşı ayaklanma suçundan mahkûm edilmiş olanlar veya açık veya yarıaçık cezaevlerinden disiplin cezası verilerek iki defa kapalı infaz kurumlarına iade edilmiş olanlar ile kapalı infaz kurumlarında olup da hükümlülük süresi içinde hücre hapsi veya katıksız hapis nev'inden 4 defa disiplin cezası almış olanlar, bu disiplin cezaları kaldırılmış olsa bile şartla salıverilmeden yararlanamazlar.

Keza, aynı Kanunun Ek 2 nci maddesinin son fıkrasındaki hüküm nedeniyle de, yarı açık veya açık infaz kurumlarından ve yarıaçık ve açık infaz kurumlarına gitmeye hak kazanmış oldukları halde imkânsızlık sebebiyle kapalı cezaevinde bulunanlardan bu kurumdan firar edenler, en az iki defa kapalı infaz kurumlarına iade edilenler veya yarıaçık ve açık infaz kurumlarına gitmeye hak kazandıkları halde imkânsızlık sebebiyle kapalı kurumlarda bulunanlardan açık ve yarıaçık cezaevinden kapalıya iadeyi gerektirecek nitelikteki hareketleri sebebiyle daha önce kazandıkları açık ve yarıaçık infaz kurumuna ayrılma hakkını en az iki defa kaybedenler, hiç bir surette ayda 6 günlük indirimden istifade edemezler.

Bu itibarla, getirilen geçici madde ile yukarıda ifade edilen; iyi halli olmama, şartla salıverilme hakkını tamamen kaybetme ve ayda 6 günlük indirimden istifade edememe durumlarını, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki süreler için dikkate almama ilkesi getirilmek suretiyle, hükümlüler yönünden bir nev'i iyileştirme öngörülmektedir.

Ancak, şartla salıverilme hakkını devamlı olarak kaybetmiş olanların infaz kurumundaki, 647 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin son fıkrasında belirtilen davranışları daha ağır nitelikte olduğundan bunların yeniden şartla salıverilme hakkından istifade edebilmeleri, 6 aylık bir deneme süresine tabi tutulmak ve bu süre içinde iyi halli olduklarının tespiti şartına bağlanmıştır. Tabiidir ki, bu 6 aylık deneme süresi uygulanırken bihakkın tahliye tarihi aşılmayacaktır. Keza, bu durumda olanlardan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz şartla salıverilme sürelerini doldurmamış olup da bu sürenin dolmasına 6 aydan az bir zaman kalanların deneme süresi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayacaktır. Şartla salıverilme süresini doldurmalarına 6 aydan fazla müddeti olanların, bu müddetin tamamı içinde iyi halli olmaları gerekeceği de tabiidir.

647 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında gösterilen, şartla salıverilme nispetlerinin tayininde, aynı Kanunun üçüncü fıkrası gereğince, hükümlünün tutuklu kaldığı günler de hesaba katılır. Tutukevinin kanun, tüzük, yönetmelik ve emirlerle belirlenmiş düzenini bozan tutuklular hakkında da Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 3063 sayılı Kanunla değişik 116 ncı maddesi uyarınca, hükümlülere uygulanan disiplin cezalarına ve bunların neticelerine dair hükümler tatbik edileceğinden, iyi halliliğe karar verilirken tutukluluk süresi içindeki disipline aykırı davranışların da göz önünde bulundurulması gerekmektedir. İnfaz tüzüğü'nün 178 inci maddesinde de, iyi hal kararı verilirken tutukluluk süresi içindeki günlerin de dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Bu itibarla, Tasarımın geçici maddesinde sözü edilen «Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürelerden» maksat, tutuklulukta ve hükümlülükte geçen sürelerdir.

Diğer taraftan, 647 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin son fıkrasında 4 defa alınan hücre hapsi ve katıksız hapsin neticesinden söz edilirken bu cezaların hükümlülükte alınmış olmasından bahsedilmiş ise de, bu hükümden sonra Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 116 ncı maddesinde 3063 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle, tutukevinin kanun, tüzük, yönetmelik ve emirlerle belirlenmiş düzenini bozan tutuklular hakkında, hükümlülere uygulanan disiplin cezaları ile bunların neticelerine dair hükümlerin tatbik edileceği belirtilmiş olduğundan, 19 uncu maddenin son fıkrası, tutuklu iken alınan hücre hapsi ve katıksız hapis nev'inden disiplin cezaları için de uygulama alanı bulunmaktadır.

Sonuç olarak şunu söylemek gerekirdi; bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce infaz kurumunda gerek tutuklu olarak kalınan süre içinde gerek hükümlü sıfatıyla kalınan dönemde cereyan eden bütün disiplin bozucu davranışlar, şartla salıverilme işleminin yapılmasına engel teşkil etmeyecektir. Ancak, yukarıda da ifade edildiği gibi, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki durumları 19 uncu maddenin son fıkrasına uyanlar hakkında, 6 aylık bir deneme dönemi uygulanacak, bu deneme süresi içinde Tüzüğe göre iyi halli oldukları tespit edilenler şartla salıverilme ve indirim hükümlerinden yararlanacaklardır. Bu suretle, deneme süresine tabi tutulup da iyi halliliği tespit edilenler hakkında şartla salıverilme hükümleri durumlarına göre ayrı ayrı uygulanacaktır. Şöyle ki; firar veya firara teşebbüs etmiş olanlar için 647 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasındaki hüküm, cezaevi idaresine karşı ayaklanma suçundan mahkûm edilmiş olanlar için Türk Ceza Kanununun 304 üncü maddesinin (III) numaralı fıkrasındaki hüküm, disiplin cezası sebebiyle iki defa kapalı infaz kurumuna iade edilmiş olanlar ile dört defa katıksız hapis ve hücre hapsi almış olanlar için de 647 sayılı Kanununun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki hüküm uygulanacaktır.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/744

Karar No. : 9

6 3 1986

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanununun 19 uncu Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkraları ile Türk Ceza Kanununun 304 üncü Maddesinin III üncü Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı Adalet Bakanı Sayın Necat Eldem'in ve Bakanlık temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzda incelenip görüşülmüş gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş, maddelere ilişkin kabul ve değişiklikler aşağıda açıklanmıştır,

1. Tasarının 1 ve 2 nci maddeleri aynen benimsenmiştir.
2. Tasarının geçici maddesinin ikinci fıkrasındaki 6 aylık süreler 9 aya çıkarılmıştır.
3. Tasarının 3 ve 4 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Tasarının kanunlaşması halinde, getirilen yeni imkânlar nedeni ile derhal şartla tahliye edilecek durumda hükümlülerin de bulunduğu dikkate alınarak tasarının içtüzüğün 53 üncü maddesi uyarınca öncelikle Genel Kurul Gündemine alınması Komisyonumuzca kararlaştırılmıştır.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Ali Dizdaroğlu
Antalya

Başkanvekili
Mehmet Onur
Kahramanmaraş

Kâtip
İbrahim Aydoğan
İçel

Üye
Cüneyt Canver
Adana

Üye
İbrahim Taşdemir
Ağrı

Üye
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Bazı maddelerine muhalifim.

Muhalifim

Üye
Ledin Barlas
Adana

Üye
Ali Ayhan Çetin
Çorum

Üye
Akif Kocaman
Gümüşhane

Üye
Mustafa Uğur Ener
Kütahya

Üye
İhsan Nuri Topkaya
Ordu

Üye
Hasan Altay
Samsun

Bu maddelere karşıyım

Üye
Mehmet Topaç
Uşak

HÜKÜMETİN TEKLAFI

647 Sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 19 uncu Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkraları İle Türk Ceza Kanununun 304 üncü Maddesinin (III) üncü Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 19 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir,

«Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ölüm Cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenler 30 yıllarını; müebbet ağır hapis cezasına hükümlüler 20 yıllarını; diğer şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalara mahkûm edilmiş olanlar hükümlülük süresinin 1/2'ni; çekmiş olup da Tüzüğe göre iyi halli hükümlü niteliğinde buldukları takdirde, talepleri olmasa dahi şartla salıverilirler.»

«Tutuklu veya hükümlü iken firar veya firara sebebiyet etmiş olanların yukarıdaki fıkra hükmünden yararlanabilmeleri için, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenlerin 36 yıllarını; müebbet ağır hapse 26 yıllarını; diğer şahsî hürriyeti bağlayıcı cezalarda ise hükümlülük süresinin 3/4'nü çekmiş olmaları şarttır.»

MADDE 2. — Türk Ceza Kanununun 304 üncü maddesinin (III) numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir,

«III - Haklarında bu madde hükmü uygulananlardan, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından ölüm cezalarının yerine getirilmemesine karar verilenler 36 yıllarını, müebbet ağır hapse mahkûm edilmiş olanlar 26 yıllarını, diğer şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûm edilmiş bulunanlar cezalarının 3/4'nü iyi halle geçirmedikçe şartla salıverilmeden istifade edemezler.»

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kadar geçen süreler için, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun şartla salıverilmeye dair 19 uncu maddesi ile Türk Ceza Kanununun 304 üncü maddesinin (III) numaralı fıkrası ve 647 sayılı Kanunun indirimle ilgili Ek 2 nci maddesi hükümlerinin tatbikinde;

a) İyi halli olma şartı aranmaz.

b) 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin son fıkrası hükmü ile Ek 2 nci maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaz.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

647 Sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 19 uncu Maddesinin Birinci ve İkinci Fıkraları ile Türk Ceza Kanununun 304 üncü Maddesinin (III) üncü Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kadar geçen süreler için, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun şartla salıverilmeye dair 19 uncu maddesi ile Türk Ceza Kanununun 304 üncü maddesinin (III) numaralı fıkrası ve 647 sayılı Kanunun indirimle ilgili Ek 2 nci maddesi hükümlerinin tatbikinde;

a) İyi halli olma şartı aranmaz.

b) 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin son fıkrası hükmü ile Ek 2 nci maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaz.

(Hükümetin Teklifi)

Ancak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte durumları, 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin son fıkrasına girenlerden; derhal şartla salıverilmesi gerekenler ile şartla salıverilmelerine 6 aydan az süre kalmış olanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay süre ile denemeye tabi tutulurlar. Bu deneme süresi içinde tüzüğe göre iyi halli oldukları tespit edilenlerden; firar veya firara teşebbüs etmiş olanlar 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasına, cezaevi idaresine karşı ayaklanma suçundan mahkûm edilmiş olanlar Türk Ceza Kanununun 304 üncü maddesinin (III) numaralı fıkrasına, diğerleri ise 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre şartla salıverilme ve 647 sayılı Kanunun Ek 2 nci maddesine göre indirim hükümlerinden yararlanırlar.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Ancak, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte durumları, 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin son fıkrasına girenlerden; derhal şartla salıverilmesi gerekenler ile şartla salıverilmelerine 9 aydan az süre kalmış olanlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 9 ay süre ile denemeye tabi tutulurlar. Bu deneme süresi içinde tüzüğe göre iyi halli oldukları tespit edilenlerden; firar veya firara teşebbüs etmiş olanlar 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin ikinci fıkrasına, cezaevi idaresine karşı ayaklanma suçundan mahkûm edilmiş olanlar Türk Ceza Kanununun 304 üncü maddesinin (III) numaralı fıkrasına, diğerleri ise 647 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre şartla salıverilme ve 647 sayılı Kanunun Ek 2 nci maddesine göre indirim hükümlerinden yararlanırlar.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

26 . 2 . 1986

Başbakan
T. Özal

Devlet Bak. Başbakan Yrd.
İ. K. Erdem

Devlet Bakanı
M. V. Dinçerler

Devlet Bakanı
A. Karaevli

İçişleri Bakanı
Y. Akbulut

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı
M. Emiroğlu

Ulaştırma Bakanı
V. Atasoy

Sanayi ve Ticaret Bakanı
H. C. Aral

Devlet Bakanı
K. Oksay

Devlet Bakanı
A. Tenekeci

Adalet Bakanı
M. N. Eldem

Dışişleri Bakanı
V. Halefoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı
İ. S. Giray

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
H. H. Doğan

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
S. N. Türel

Devlet Bakanı
A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı
M. T. Titiz

Millî Savunma Bakanı
Z. Yavuztürk

Maliye ve Gümrük Bakanı
A. K. Alptemoçin

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
M. Aydın

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
M. Kalemli

Kültür ve Turizm Bakanı
M. M. Taşçıoğlu

